

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 13.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Pisanim vprašanjem naj se priloži znamka
za odgovor.

Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.833.

Besede in dejanja.

Včerajšnje »Jutro« je napisalo lepe besede o demokraciji in čisto pravilno je poudarilo razliko med demokracijo, kakor jo pojmuje napreden svobodomislec in pa med demokracijo, ki jo hočejo razne katoliške stranke.

Toda tudi najbolj lepe besede ne pomenijo ničesar, če niso podkrepjene z dejanji. In čeprav podpisujemo v celoti »Jutrove« besede, da »je cilj napredne jugoslovenske demokracije popolna in neokrnjena avtonomija ljudstva, da naj najde svoboden in svobodomislen državljani avtoriteto v samem sebi in da naj sodi z lastnim razumom«, nas kljub temu »Jutrove« besede ne zadovolje, ker pač niso podprte z dejanji.

Smo namreč mnenja, da sme govoriti o demokraciji samo tisti, ki njena načela tudi izvršuje, ker vsak drug vzvišeno misel demokracije samo kompromitira. Ljudstvo ne more verovati v idejo, ki jo izpovedujejo ljudje, kateri se niti sami po njej ne ravnaajo. Zakaj brez sile mora biti tista ideja, ki ne prepriča niti svojih oznanilcev. Med besedami in dejanji mora biti skladnost, ali pa so izgubile besede vso veljavo.

In te skladnosti ni, kadar govore o skladnosti mladini in njihovo časopisje.

Da, res je! Popolna in neokrnjena bodi avtonomija ljudstva! Toda vprašamo: Kdo pa je bil tisti, ki je že dvakrat razpustil brez pravega vzroka avtonomni zastop Ljubljane! In kdo je bil tisti, ki je razpustil celo vrsto podeželskih občinskih zastopov in jih nadomestil z gerenti? Ali niso bili to ravno tisti ljudje, ki so gospodarji »Jutra«!

In dalje pravi »Jutro«, da naj vsakdo sodi le po lastnem razumu in v istem uvodniku napada vseučiliškega profesorja, ki je volil po lastnem preudarku proti njim. Lasten razum ni identičen s strankarskim in zahteva demokracije je, da je prav vsakemu državljanu čisto na prosto dano, ali se izkaže za to ali ono stranko. Kdor napada državljana, ker ni volil z njegovo stranko, ta ni demokrat in temu ne pristojajo, da govori o demokraciji.

In dalje pravi »Jutro«, da je njegov cilj vseh dnevnih spon neodvisen narod. Kako lepe besede in kako kruta farza, kadar jih izreče mladinsko »Jutro«. Kaj bi dali slovenski politični uradniki, da so bili v zadnjem volil. boju »neodvisni vseh dnevnih spon«! In naj se spominjamo na razbite shode Bože Markovića, ali naj kličemo v spomin ves oni ogromni pritisk, ki so ga izvrševali mladinski gospodje, da bi zagurali svojim kandidatom mandate? In kaj naj rečemo na mladinske pozive h bojkotu, kaj naj rečemo na njih revolverске metode proti vsem svojim nasprotnikom!

Da, svoboden naj bo naš narod, in sicer v vsakem pogledu. Toda kako pojmuje vi svobodo? Pripravljate nov tiskovni zakon, ki naj uduši tiskovno svobodo. Pripravljate nov društveni zakon, ki naj omeji društveno svobodo. In pripravljate nov zborovalni zakon, ki naj omeji zborovalno svobodo. Katera pravica pa naj narodu še ostane?

V tem je namreč bistvo žalostne resnice. Vi pravite, da ste demokrati, vaša dejanja pa govore nasprotno in samo vaša krivda je, da je izgubila beseda naprednjak svoj dober zvenek.

Narod ne sprašuje, kdo mu lepše govori o svobodi, temveč kdo mu svobodo nosi. Ni zasluga klerikalne stranke, da je danes narod prepričan, da mu SLS

Verjetnost zblizanja med radikali in opozicijo.

Beograd, 18. februarja. Kljub temu, da položaj še ni razčiščen, se opaža v zadnjem času neko zblizovanje posameznih skupin, kar bi moglo dovesti do hitrega in jakega preokreta v današnji politični strukturi države. Stvarno pomirjenje se opaža pri vseh strankah razen pri samostojnih demokratih, ki jih prevzema velika bojazan za njihov položaj v eventuelnem novem grupiranju parlamentarnih sil. Zlasti jasno se opaža tendenca zblizanja pri radikalnih prvaki, kar je bilo pri vseh opozicijskih strankah simpatično sprejeto in se je sedaj pričela ustvarjati popolnoma nova situacija. Verjetno je, da bodo prvi koraki zblizanja sledili prihodnji teden, ker je to v sedanji situaciji nemogoče. To uvidevajo celo sami samostojni demokrati. Radi tega se bodo najbrž odnošali med strankami v parlamentu spremenili. Nastane veliko vprašanje, koliko bodo v tem pravcu žrtvovali radikali in koliko opozicija.

Politični krogi mislijo na aranžma vseh onih strank, ki v ustavotvorni skupščini v glavnem niso kolektivno sodelovale pri donošenju ustave, marveč so stale v ozadju. Kako bi blok

in poedine njegove skupine odgovorile na to stremenje radikalov, se more razbrati iz momentanih razgovorov in položaja v bloku samem. — Vladnih namer pa ni lahko spoznati, ker se ona drži zelo rezervirano in dela za kulisami. Samostojni demokrati so uvedli akcijo, da rešijo svoj položaj in da daljnji razvoj situacije ne bi pokvaril njih odnošajev z radikali in da ne izgube pozicije v vladi, do katere so se dokolebali le z največjo težavo. Da bi samostojni demokrati utrdili svoj položaj, so pripravili celo na popolno kapitulacijo pred Davidovičem in na vzpostavo Jugoslovanske demokratske stranke. V ta namen so že najeli potrebne ljudi iz svojih vrst, ki naj bi nagovarjali k temu posamezne poslance iz Davidovičevega kluba. Ako bi se to izvršilo, bi dobila demokratska stranka 60 mandatov in bi mogla potem odkloniti vsako koalicio z radikali. Vse stremjenje Pribečevića za očito kapitulacijo pred Davidovičem pa v vrstah Davidovičeve demokratske stranke ni našlo prijaznega odražanja, ker se med tema dvema skupinama nikoli ne bo mogla najti osnova za skupno delo v parlamentu.

Pred razščitčenjem položaja.

Jutri ob petih popoldne se vrši seja kronskega sveta, na kateri bo padla odločitev glede bodoče politike vlade. Sejo pričakujejo samostojni demokrati s precejšnjo nervoznostjo, ker je med radikali močna struja za njim nesimpatično pomirljivo politiko. Po-

litična javnost pričakuje sejo kronskega sveta z nestrpnostjo, ker to šele po njej razčiščena situacija. Po seji kronskega sveta se bo šele jasno videlo, kakšne kombinacije stopijo v ospredje.

Novinarji pri notr. ministru.

Beograd, 18. februarja. Včeraj ob 17. je notranji minist. sprejel centralno upravo JNU, ki mu je izročila resolucijo novinarskega društva povodom preganjanja novinarjev in prepovedi izhajanja posameznih listov v raznih krajih države. Minister je obljubil, da bo dal vsem policijskim organom navodila, kako in v katerem slučaju imajo pravico prepovedati izhajanje listov. Kar se tiče zaprtih novinarjev, je notr. minister obljubil, da bodo izpuščeni vsi, proti katerim ni uvedeno kazensko postopanje. Dalje je notr. minister izjavil, da bo pozval novinarsko udruženje, da sodeluje pri tiskovnem zakonu, in da so vesti o reakcionarnosti odredb tega zakona

neresnične. Novinarska resolucija, ki je zelo dolga, zahteva od ministrstva, naj izda potrebne odredbe, kako imajo postopati oblasti v danem slučaju.

VLADNI KOMUNIKE.

Beograd, 18. februarja. Sinoči je vlada izdala komunikate kot odgovor na vse izjave in proglase opozicijskega bloka. V tem svojem komunikatu ugotavlja vlada, da je opozicija v prvem svojem komunikatu slavila zmago, v drugem pa že pozabila na njo. Dalje polemizira vlada s komunikati opozicijskega bloka in govori o nekaterih Radičevićih bojnih odredbah.

dal to razliko, je sodil po dejanjih in obsodil vas kot reakcionarno, SLS pa kot demokratsko stranko. In čisto odveč je vse vaše sklicevanje na demokratizem nekdanjih voditeljev napredne stranke, zakaj narod je živ organizem, ki se ozira predvsem na sedanjost in šele v drugi vrsti na preteklost.

Do tega je privedlo nasprotje med vašimi besedami in vašimi dejanji in samo zato je bil izgubljen ljubljanski mandat. In če hočete tega pridobiti nazaj, potem morate spraviti svoje besede v sklad z dejanji, ker na same besede ne da nihče ničesar, temveč je narod že tako zrel, da sodi po dejanjih.

Ta pa govore proti vam in zato smo v boju z vami!

Dopisnik »Berliner Tagblatta« izgnan.

Beograd, 18. februarja. Po naredbi notranjega ministra je dala včeraj beograjska mestna uprava trodnevni rok dopisniku »Berliner Tagblatta«, da zapusti našo kraljevino radi pisanja v omenjenem listu. Kakor doznavamo, bo opozicija še tekom današnjega dne podzela pri notranjem ministru primerne korake, da ta izgon ukine.

GROZILNO PISMO DR. SPAHU.

Sarajevo, 18. februarja. Policija je z ozirom na razna grozilna pisma, ki so bila poslana dr. Spahu, včeraj aretirala pred njegovim stanovanjem nekó sumljivo osebo, ki je imela pri sebi revolver. Ker temu človeku ni bilo mogoče dokazati, da je pripravljala na dr. Spaha atentat, so ga policijske oblasti zaprle radi nedovoljenega nošenja orožja.

»BLOK NARODNEGA SPORAZUMA«

Zagreb, 18. februarja. V radičevskih krogih se zelo deluje za utrditev enotnosti opozicijskega bloka. Tako se skuša doseči združitev ožjega in širšega opozicijskega bloka v enoten blok narodnega sporazuma. Radičevci bi sprejeli znano deklaracijo Davidovičeve vlade in bi opustili svojo dosedanja nesprejemljiva taktika. HRSS bi tudi formalno vstopila v blok narodnega sporazuma in bi torej popolnoma opustila dosedanja separatistično politiko.

ITALIJANSKO-JUGOSLOVENSKA POGAJANJA.

Rim, 18. februarja. Mešana jugoslovansko-italijanska komisija je včeraj dopoldne razmotrivala konvencije, ki so bile za časa bivanja dr. Ninčiča v Rimu paragrafirane. Ugotovljeno je, da je prva faza pogajanj končana in preceanejo za rešitev samo še razna davčna vprašanja, dalje vprašanja meje od Snežnika do Triglava in ureditev obmejnih železniških postaj. Danes dopoldne se bo vršila prva plenarna seja komisije.

PRIBOD RUMUNSKKE KRALJICE ODGOĐEN.

Beograd, 18. februarja. Prihod rumunske kraljice v Beograd je odgođen za nekoliko dni. Rumunska kraljica bi mogla dospeti tudi danes popoldne.

TAJNA KOMUNISTIČNA TISKARNA ODKRITA V BEOGRADU.

Beograd, 18. februarja. Beograjska mestna uprava je odkrila tajno komunistično tiskarno. Pri preiskavi je bilo najdenih veliko komunističnih brošur in tisoč izvodov lista »Komunist«. Policija je po končani preiskavi zaprla 20 oseb.

ITALIJANSKE VOLITVE JESENI.

Rim, 18. februarja. Kakor izgleda, bo poslanska zbornica takoj po sprejemu proračuna odgođena. Jeseni se bodo vršile nove volitve, ki bi se vršile že po spremenjenem volilnem zakonu.

Avtoriteta države in uradništvo.

Sarajevski veliki župan Nikolić je dal novinarjem zanimive izjave o potrebi dobrega uradništva. Med drugim je dejal: Dajte mi 53 inteligentnih, akademično naobraženih uradnikov, ki so zavedni in kulturni in pustite, da jih postavim za okrajne glavarje in v enem letu bo Bosna izpremenjena. Žalibože pa pošljamo mi na deželo kot okrajne glavarje le slabo pripravljene uradnike. Avstrijski uradniki so nekoč s svojim znanjem in svojo vestnostjo imponirali. Isto moramo zahtevati tudi od naših. Oni morajo s svojim znanjem, s svojo kulturo, s svojimi manirami imponirati. Pri muslimanski gosposki in kavalirski rasi se more včasih vse doseči z eno samo besedo. Treba povrniti vero v državni aparat. Vsi uradniki morajo biti na dostojni višini. Vprašanje naše države je vprašanje uradništva. Kulturne in plemenite metode bi pomenile preporod navdušenja za nacionalno državo.

Tako sarajevski veliki župan in njegove besede podpisujemo v celoti. Toda treba jih je izpopolniti vsaj za Slovenijo.

Pri nas ni manjkalo in še danes ne manjka navdušenih, naobraženih in delavnih uradnikov, ki bi hoteli in mogli povzdigniti avtoriteto države. Toda žalibože so vsi njihovi napori zaman.

Prvič vsled tega, ker jim ne daje država tega, kar oni neobhodno rabijo. Ne bi imel avstrijski uradnik kljub vsej svoji vestnosti niti nas tega ugleda, kakor ga je imel, če bi bil gospodarsko tako na slabem, kakor je jugoslovanski. Uradnik mora v vsem obsegu vršiti svojo misijo. Le tedaj, kadar bo uradnik zadosno plačan, bo dobila država res najboljše uradnike. Tako pa mora vladati še naprej beg iz državne službe.

Toda ne samo gmotno, temveč tudi v moralnem oziru mora biti uradnik neodvisen. Nikdar ne bo užival uradnik ugleda, in naj bo še tako delaven in objektiven, če ne bo zanj merodajen edini zakon. Zato ni nihče tako zelo škodoval ugledu države, kakor tisti, ki je uradništvo vpletel v politično borbo. V zadnjem volilnem boju se je to zgodilo tudi v Sloveniji in od uradništva se je zahtevalo, da postanejo navadni politični agenti.

tatorji. Bil je to neoprostljiv greh nad uradništvom, toda še bolj hud greh nad ugledom države.

V zadnjem času skušajo gotovi krogi uveljaviti nazor, kakor da je uradnik odvisen od vsakokratnih političnih močtev in da jim mora biti vedno na razpolago. Šlo se je celo tako daleč, da se je postopalo z uradništvom, kakor s cunjami — oprostite izrazu, ki pa je točen — in da se je zahtevalo od njega, da slepo izvrši vsako povelje gospoda ministra. Nad vse napačno postopanje z uradništvom! Ne samo uradnik mora spoštovati svoje višje, temveč tudi višji morajo spoštovati njega. Šele tedaj bo tudi ljudstvo spoštovalo uradnika. Če pa bo ljudstvo videlo, da je uradnik samo orodje, da ne rečemo igrača, v rokah močtev, potem je tudi izključeno, da bi užival uradnik ugled. Zato poudarjamo, da silno škoduje državni avtoriteti tisti, ki premešča in penzionira uradnike v masi in ki ne spoštuje njihovo stalnost. Predvsem pa je treba zrušiti oni škandalozni paragraf, da je vsak uradnik tri leta provizoričen.

In končno še nekaj! V našo upravo samo mora priti stalnost. To, da dobivamo vsak dan druge naredbe, da ena izpodbija drugo, to mora ubiti državno avtoriteto. Naša uprava mora imeti svojo gotovo smer in svoj določen sistem, ali pa pridemo nujno do balkanizacije uprave. Najboljše sredstvo proti balkanizaciji je pa zakonitost in ravno to so sedanji mogotci pogazili.

Gospodje od »nacionalnega« bloka so obetali uradnikom in vsemu narodu v volilnem boju vse mogoče dobrrote. Govorili so tudi, da bo njihova vlada vlada reda in zakonitosti. Tekom volilnega boja pa smo videli, da so bile te obljube navadna neresnica in skrajno žalostno je, da traja to stanje tudi po volitvah.

Zato pravimo: Resnične in lepe so besede sarajevskega velikega župana in resno obžalujemo, da ne moremo verovati, da bi jih sedanji režim uveljavil.

In trezni ter preudarni uradniki morajo biti žal z nami istega mnenja, ker so doživeli dovolj bridkih izkušenj in še več bridkih razočaranj.

Iz učiteljskih krogov

smo prejeli dopis, ki jasno kaže, da med naprednim učiteljstvom naravnost vre proti metodam, ki jih uporabljajo merodajni krogi učiteljskega združenja. Vsled ostrih besed nečemo objaviti dopisa v celoti, ker imamo še vedno nekaj upanja, da bodo merodajni krogi vendarle izpregledali, da ubijejo učiteljsko organizacijo, če bodo samo slepi strankarji. Zato naj zadostuje za danes samo rahel opomin. Če pa ta ne bi zalegel, potem bomo pač primorani nastopiti bolj jasno, ker ne gre, da bi vsled strankarske strasti nekaterikov trpela vsa velika učiteljska organizacija. In enako ne gre, da bi padel na napredno učiteljstvo, ki v veliki večini ne odobrava sedanjega postopanja z učiteljstvom, o čem, da je pozabilo na svoje stanovske pravice in na zahteve najbolj primitivnega svobodoljubja.

Naš dopisnik izjavi:

Uvodnik v »Učiteljskem Tovarišu« z naslovom »Ne igrajte se z učiteljskimi imenovanji!« me je naravnost pogrel. Ne ljubim polemike v sedanjih nezdružljivih razmerah. Toda na ta uvodnik ne morem molčati.

Zakaj v mojih očeh je ta uvodnik grda hlapčevina. Kdor tega ne veruje, naj samo razgrne drugo stran te številke »Učiteljskega tovariša« in prečita učiteljska imenovanja in napredovanja po členu

71., pa bo imel zadosti! Saj vendar vsi vemo, kdo danes prestavlja učitelje in kdo je tisti, ki je pogazil učiteljsko stalnost. Nihče drug, kakor tisti, ki bi jo morali čuvati kakor punčico v svojem očesu. To pa zato, ker so gotovi gospodje sploh pozabili, da so učitelji, in se čutijo samo še kot strankarje, kot poslušne podanike močtev od mladinske klike. In zato smo prišli tako daleč, da je učiteljstvo, napredno ravno tako ko klerikalno, naravnost izročeno na milost in nemilost politikujoče gospode! To stanje se mora nehati, učiteljstvo mora postati zopet svobodno in neodvisno!

Prva naloga učiteljstva je zato: Učiteljsko združenje mora postati zopet prava stanovska organizacija, ki vedno in dosledno brani pravice vsakega učitelja, pa naj pripada katerikoli stranki. Od te temeljne zahteve ne sme popustiti učiteljstvo niti za las. In zato sme trpeti na vodilnih mestih UJU samo ljudi, ki so v prvi vrsti učitelji in šele na zadnjem mestu strankarji.

Inkvizičija nad učitelji, ki niso prišli Zerjavove stranke, imamo zadosti in proti njej se bomo borili, pa bodi karkoli!

Pravice, ki smo si jih priborili ne damo iz rok in zato pravimo: v UJU mora nastati red!

Novi stanovanjski zakon.

V ministrstvu za socialno politiko se izdeluje načrt o stanovanjskem zakonu in bo načrt v kratkem gotov. Kakor prejšnji zakoni, bo tudi novi vseboval samo določbe glede odnošajev med hišnim posestnikom in najemnikom. Novi zakon bo izdelan na podlagi načrta prejšnje

Davidovičeve vlade. Najemnina bo po višana, vendar bodo posebna določila varovala socialno slabše ljudi. Javnih lokalov in delavnic se novi stanovanjski zakon ne bo tikal in bodo z njimi hišni posestniki prosto razpolagali.

Novi stanovanjski zakon bo torej po-

manjkljiv v vsakem oziru. Glavne točke, to je zmanjšanje stanovanjske bede, se ne bo niti dotaknil. In vendar ne bi bila prav nobena težkoča tudi v tem oziru vsaj nekaj pozitivnega storili. Vsaj to bi se lahko storilo, da bi se odpravil škandal, da so nastanjeni državni uradi v stanovanjskih hišah in da tako država sama veča stanovanjsko bedo. Enako je neodpustljivo, da novi stanovanjski zakon niti ne omenja gradbenih kreditov. Kaj se je v tem oziru storilo na Češko-slovaškem, kaj na Dunaju, kaj v drugih državah, le pri nas se ne izvrši ničesar in se ne misli pričeti storiti niti v sedmem letu po ujedinenju. Gradnja uradnih hiš bi morala enako biti vsebovana v novem stanovanjskem zakonu. Je v resnici škandal, da morajo še danes železničarji stanovati v vagonih. Če bi privatni podjetnik tako slabo skrbel za svoje nameščenke, bi ga nemara minister za socialno politiko kaznoval. Vlada pa, ki razpolaga z neprimerno večjimi

sredstvi kot vsak privatni podjetnik, pa ne stori za svoje nameščenke ničesar. Samo desetinka tistega denarja, ki je bil zapravljen v nepotrebnih volitvah, in v vseh glavnih mestih Jugoslavije bi se moglo zgraditi stanovanjske hiše za »vagonarje«. Pa je tako, da ni denarja, kadar gre za ljudske potrebe, da je pa vedno denarja v izobilju, kadar gre za partijo!

Novi stanovanjski zakon je dokaz stare »fortvurstlerije« in obenem tudi ilustracija »spodobnosti« sedanjih močtev. Zadovoljil ne bo najemnika in ne hišnega posestnika, odpravil nobenega zla in niti najmanjše zmanjšal stanovanjsko bedo, pač pa udaril občutno marsikakega obrtnika, ki ne bo užival več zakonske zaščite, pa če bi je bil še tako potreben.

Stanovanjski zakon je največje važnosti za ljudstvo in zato bi zaslužil, da bi se ga obdelalo z malo več ljubezni in malo več vestnosti!

Judje v Palestini.

Judje cionističnega prepričanja se pripravljajo, da otvorijo prihodnje mesece v Palestini svojo univerzo. Otvoritveno svečanost naj povzdigne dejstvo, da jo otvori sam Balfour, ki je izdelal historično deklaracijo o nastanku palestinske države.

Od ustanovitve Palestine kot samostojne države pod pokroviteljstvom Anglije je minulo le nekaj let in vstop židovskih kolonistov v obljubljeni dežel bo dal priliko za manifestacije, ki bodo neprimerno večjega pomena, ko pa ustanovitev univerze.

Palestina ni prestala biti dežela ostrih sporov in morda ni preuranjena trditev, da je od vseh novo nastalih držav palestinska najbolj umetna in najmanj trdna država. Sveta dežela je v mnogem oziru podobna otroku, porojenemu iz idealizma in od katerega se pričakuje veliko mesijansko delo, ki pa je bolešno in ki ne more uspevati kljub vsej negi starišev in zdravnikov.

Vzroki teh bojznosti so v glavnem dvojni. Predvsem niso niti vsi judje prepričani v bodočnost židovske palestinske države. Cionizem je sicer upliven, toda velik del židov je proti njemu.

Drug vzrok je v tem, ker je Palestina že stoletja dolgo nežidovska dežela. Od palestinskega prebivalstva je 600.000 Arabov in komaj 100.000 židov z vsemi kolonisti, ki so se po ustanovitvi palestinske države naselili v obljubljeni deželi. Židovska država se torej ne more utemeljevati na podlagi načela o samoupravi narodov. Nasprotno je to na-

čelo najmočnejši argument proti židovski palestinski državi.

Judje morejo utemeljevati upravičenost židovske Palestine samo s historičnimi in verskimi argumenti.

Zato priznavajo tudi najbolj goreči pristaši palestinske židovske države, da ne more ta država nikdar postati židovska, temveč kvečjemu kondominij dveh narodov, ki se ljuto bore za vsako ped zemljo in za vsak košček svojih nacionalnih pravic.

Splošno je bila Palestina v preteklosti — in deloma tudi še sedaj — silno zanemarjena, kakor sploh vse dežele, ki so bile pod turško upravo, ki je bila zlasti na Balkanu dobro znana.

Če torej hočejo judje, da postane Palestina cvetoča dežela, potem morajo za to idejo pridobiti tudi Arabce. Napredek Palestine je kratkoma nemogoč, če ne sodelujejo judje in Arabi složno. Samo od sodelovanja judov in Arabcev je odvisna bodočnost Palestine.

Težko pa si je misliti, da bi moglo 100.000 židov vsiliti svojo misel šestkrat številnejšim Arabcem. Da bi se to razmerje med številom obeh narodov v doglednem času izpremenilo, ni misliti, ker je vseljevanje judov omejeno.

Od dela mnogih let in morda tudi mnogih pokolenj je odvisna nadaljna bodočnost Palestine. Če pa bo Palestina postala židovska ali pa ostala arabska, to se bo videlo šele tedaj, ko bo postalo jasno, če ima arabski ali židovski živelj večjo silo.

Politične vesti.

Naš volilni red. Zemljoradniki so dobili enega poslanca na 24.274 glasov, Nemci na 9.002, Spaho na 8.813, demokrati na 7.960, radičevci na 7.958, narodni blok na 6.423, klerikalci na 5.451 in črnogorski federalisti na 2.872 glasov. — Opozicija ima preko 800 tisoč glasov več, ko nacionalni blok, zato pa 11 mandatov manj. Na ta način bi hoteli samostojni demokrati še poslabšati volilni red, ker da je za opozicijo preveč ugoden.

Črnogorski defetisti se vračajo. Ker je dobil vodja črnogorskih defetistov Jovan Plamenac dovoljenje, da se vrne v našo državo, so se pričeli oglašati tudi drugi defetisti s prošnjami za povratek. Vlada bo njihovi prošnji najbrže ustregla, toda le pod gotovimi pogoji. Na ta način je črnogorsko vprašanje, s katerim so hoteli spekulirati Italijani, enkrat za vselej rešeno.

Ferad beg Draga štrajka. Iz Skoplja poročajo, da odklanja Ferad beg Draga v ta množnem zaporu že četrti dan vsakršno hrano. To poročilo je izzvalo v vsej južni Srbiji velikansko senzacijo. V vseh mošejah molijo javno za njegovo zdravje.

Krasin o vprašanju ruskih dolgov. Sovjetski poslanik v Parizu, Krasin je izjavil, da je treba na vsak način urediti vprašanje ruskih predvojnih dolgov. Če bi dobila Rusija potrebne kredite, potem bi bila pripravljena priznati del carskih dolgov. Končno je Krasin naglasil, da je treba pravilno oceniti prizadevanje Rusije, da pride do pristranskih odnošajev med Francijo in Rusijo.

Zveza potlačenih narodov. Med predstavniki narodnih manjšin v bivših avstrijskih kronovinah in predstavnikih Nemčije, Turške in Bolgarske je bil dosežen popoln sporazum glede ustanovitve Zveze potlačenih narodov s sedežem na Dunaju. V to zvezo so stopili tudi predstavniki Hrvatske, Slovence in Besarabije. Za ustanovitev zveze se je najbolj trudil delegat sovjetske vlade. Zveza bo poslala na Društvo narodov svojega delegata, ki naj bi zastopal interese narodnih manjšin. Če to ne bi imelo uspeha,

polem bi se seglo po revolucionarnih metodah. Glasilo zveze bo časopis »Die Stunde«, ki je bil v ta namen kupljen od Nemcev iz rajha.

Novo podrobnosti o umoru Nikole Mileva. Iz Sofije poročajo: Ko se je Nikola Milev vračal v soboto dne 14. t. m. okrog 8 ure zvečer iz redakcije lista »Slovo«, katerega ravnatelj je bil, se mu je na bulvaru Dondukov poleg univerze nenadoma približal visok, močan človek ter ga pogodil z revolverskim strelom v ledja. Milev je skušal kljub temu, da je bil težko ranjen, zbežati, toda atentator je skočil hitro pred njega ter mu poglaval še en strel v prsa, nakar se je Milev zgrudil na tramvajске tračnice. To atentatorju še ni zadostovalo, marveč je oddal na njega še tri strele ter izgnil pred očmi prestrašene množice, ki se je bila zbrala na hodnikih, v stransko ulico. Komaj jo je atentator odkuril, je prišla policija. Blokirala je cel okraj, vendar morilec ni našla. Atentat je izzval v vseh krogih veliko nervoznost, zakaj je nekaj tednov ni bil izvršen noben atentat na kako odličnejšo politično osebo. Vlada je bila prepričana, da se je serija atentatov končala in da je postala atmosfera v bolgarskih političnih krogih znošljivejša. Milev je bil kot znana odlična politična osebnost, nekaka vez med vlado in makedonskimi organizacijami. Ves tisk se bavi s tem umorom. Vladni tisk trdi, da je atentat delo zemljoradnikov, opozicijski listi pa dolže samo vlado, da je umor njeno delo in, da je v zvezi s poslednjim posetom Cankova v Beogradu. Ni izključeno, da vlada Cankova ni hotela, da se začne z razčiščevanjem z Makedonci in, da je zato odstranila Mileva, ki je bil jako dobro poučen o njenih zvezah z makedonskimi organizacijami. Mileva so v nedeljo pokopali na svečan način.

Širite "rod Dnevnik".

Dnevne vesti.

Uljudno prosimo vse cenjene naročnike, da nam takoj javijo, če ne prejema lista v redu. Le tako nam bo mogoče odpraviti vse pomanjkljivosti glede dostavljanja lista.

— Dr. Žerjavovo glasilo si je dovolilo očitke, da si sami fabriciramo svoja telefonska poročila. Morda bi bilo dr. Žerjavovo glasilo tudi tako prijazno, da bi nam povrnilo stroške, ki jih imamo s telefonskimi poročili? Sicer pa bodi rečeno: Mi še nikdar nismo falzificirali niti enega članka, še manj pa vesti ali notice. Mladinske falzifikate pa smo že opetovano ugotovili. Ni težko imeti dobro organizirano poročevalsko službo, če pa so na razpolago tajni fond, s katerimi se plačujejo milijonski deficiti. Ampak, da je kdo na take podpore še ponosen, pa je okus svoje vrste!

— »Čim več kulture, tem manj politične nestrpnosti, tem več medsebojnega kavalirstva.« Te besede je zapisal — »Slovenski Narod«. To je oni »Slovenski Narod«, ki je oznanjal gospodarski boj kot proti trgovcu, ki ni pristaš njegove stranke. To je oni »Slovenski Narod«, ki je pozival k družabnemu boju proti vsem, ki niso volili »nacionalni blok«. To je oni »Slovenski Narod«, ki je javno napadal univerzitetnega profesorja, ker je volil po svojem prepričanju. In to je končno oni »Slovenski Narod«, ki je v isti številki na dveh mestih napadel svoje politične nasprotnike v tonu, kakor more storiti to samo človek brez vse kulture! — Vemo, gospodje, zakaj uganjate nakrat to hinavščino. Vaši lastni pristaši so se pričeli zgražati nad vašim nizkotnim fanatizmom in zato ste pričeli vi sedaj govoriti — o kulturi. Pa ne mislite, da boste imeli uspehe. Razkrili smo vašo brezkulturnost, razkrili bomo tudi vašo hinavščino! Boste vsaj imeli dovolj vzroka, da nas sovražite.

— Bodi ugotovljeno, da je »Slovenski Narod« na naš očitke, da je naš članek falzificiral — molčal. Bodi dalje ugotovljeno, da je »Slovenski Narod« pač pričel polemizirati o represalijah, da pa je na naš odgovor utihnil. Za preudarne ljudi ta ugotovitev zadostuje!

— »Slovenski Narod« pravi, da smo bili nesramni, ker smo trdili, da ni lista Samoupravne zveze klerikalna. V ilustracijo logike »Slovenskega Naroda« ugotavljamo, da je od 49 kandidatov Samoupravne zveze samo 20 pristašev SLS. Ugotavljamo dalje, da se nahajajo pristaši SLS na prvih mestih ravno tako kot na zadnjih. In končno bodi še to povedano. Zadnje volitve so dokazale, da bo imela Samoupravna zveza po zaslugi dr. Žerjavovega volilnega reda do 40 mandatov. »Slovenski Narod« pa klepetajo, da je nesigurna izvolitev kandidata, ki je na listi Samoupravne zveze na 4. mestu. Kaj bodo res še vedno klepetali v naši politiki — otroci!

— Trški krajni šolski svet razpuščen. Z razpisom velikega župana ljubljanske oblasti z dne 30. januarja 1925. št. 908, je trški krajni šolski svet razpuščen. Za gerenta je imenovan Karol Zabkar, davčni kontrolor v Trzinu.

— Inženjerska kamora se je ustanovila v soboto popoldne v Ljubljani. Predsednikom je bil izvoljen inž. Milan Suklje.

— Pravno-zgodovinski državni izpiti na ljubljanski univerzi, ki so se vršili od 4. do 10. t. m., so imeli sledeče uspehe: Od 74 prijavljenih kandidatov jih je odstopilo 23, z odliko iz dveh predmetov je položil izpit 1 kandidat, z odliko iz enega predmeta 4, z dobrim uspehom 12, z zadostnim 23, z nezadostnim pa 11.

— Pomladansko porotno zasedanje v Ljubljani prične dne 2. marca. Porotni sodni dvor je sestavljen takole: Predsednik dr. Oton Papež, predsednik deželne sodišča; namestniki: Fran Rekar, podpredsednik deželne sodišča, višji dež. sod. svetniki dr. Pavel Skaberna, dr. Ivan Modic, dr. Adolf Kaiser in Anton Mladic; votanta dež. sod. svetnika dr. Fran Mohorič in Peter Koršič.

— Odlikovanje rodoljuba. Z redom sv. Save je bil odlikovan g. dr. Vilko Maurer, notar v Kočevju, bivši vojni starosta kočevskega Sokola, ravnatelj mestne hranilnice, občinski svetnik itd. Odlikovanec je agilen vodja kočevskih narodnjakov, nesebičen narodni delavec, splošno priljubljen in spoštovan, zato je sprejela javnost njegovo odlikovanje z zadovoljenjem na znanje. Cestitamo!

— Jugoslovanski konzulat na Reki. Kakor smo poročali, je bil ustanovljen na Reki jugoslovanski konzulat. Poslovanje je že pričelo in je konzulat nameščen začasno, dokler ne kupi država reprezentativne palače, kar se utegne zgoditi spričo tozadevnih pogajanj v najkrajšem času — v hotelu »Royale«.

Občni zbor Splošnega ženskega društva. V nedeljo popoldne se je vršil občni zbor Splošnega ženskega društva. Zborovanje je otvorila predsednica ga. Franja dr. Tavčarjeva. Nato je podala g. Milka Govekarjeva tajniško poročilo, iz katerega posnamemo, da je bilo društveno delovanje v preteklem letu agilno in uspešno. Društvo se je zavzelo za reformo ženskega liceja, ki se je pretvoril v realno gimnazijo. Zlasti uspešno je bilo delovanje na karitativnem polju. Društvo se je zavzelo za žensko bolnico ter nabralo za isto 61 ruh, 235 plenice, 174 otroških srajc, 40 metrov šifona in mnogo drugega perila. Tudi na prosvetnem polju se je marljivo delalo: Priredilo se je več predavanj in preuredila se je društvena knjižnica. Blagajniško poročilo je podala ga. Ivanka Leskovec. Društvo je imelo 32.120 Din dohodkov in 27.710 Din izdatkov. — Po blagajniškem poročilu so sledile volitve. V odbor so bile izvoljene: Marija Bajt, Ela Berbuč, Otilija Bračko, Darinka Bukovec, Vera Fischer, Minka Govekar, Maša Grom, Mara Hille, Lea Kobal, Julija Kutih, Vida Lapajne, Ivanka Leskovec, Marjanca Lindtner, Mila Prunk, Franja Tavčar, Marija Trdina, Milka Umberger, Romana Vašič, Marija Vrčon, Vita Zupančič in Jakobina Zitek.

— 60 letnice svojega rojstva je praznoval včeraj kranjski župan g. Ciril Pirč. Cestitamo!

— Aretacije. Radi poškodbe tuje lastnine 1, radi pijanosti 2, radi razgrajanja 2.

— Policijske prijave. Tatvine 2, poneverba 1, nakup sumljivega blaga, nezgoda 1, prest. zglaveh, predp. 1, pijanost 1, kaljenje nožnega miru 2, prest. cestnopol. reda 2, prekoračenje policijske ure 2.

— Tatvine v križanski cerkvi. Že dalj časa se vrše po ljubljanskih cerkvah tatvine. Nekaj uzumovčev je policija že izsledila, nekaj pa jih svojo obrt še nadaljuje. Tako je prijavil tudi cerkvenik križevniške cerkve, da ste zmanjkali že pred 14 dnevi iz kapelice te cerkve 2 na steni viseči podobi, vredni 150 dinarjev, te dni pa iz oltarja iste kapelice en in pol metra dolge tipke, vredne 200 Din. Ob priliki zadnjega obiska se pa tat ni zadovoljil več s takimi malenkostmi. Razbil je steklo na omarici na oltarju in ukradel en par zlatih uhanov in dva zlata prstana, v skupni vrednosti 1000 Din. Ti predmeti so bili last cerkve, kateri so jih darovali pobožni ljudje.

— Junak z nožem. V soboto je popivala po poduških gostilnah večja družba fantov, med katerimi je bil tudi hlapec Lovro Slemec. Na polu proti domu se je ustavila ta družba v Kosezah v gostilni Neret, kjer je naletela na drugo družbo fantov, ki so istotako popivali in med njimi se je nahajal tudi neki N. Tega N-a je Slemec, — znan nasilnež in pretepač, in ki je že večkrat pihal ričet, med drugim celih pet let radi hudodelstva ropa — z nožem zabodel v vrat in trebuh, tako, da se bori danes v bolnišnici s smrtjo. Vzrok je do danes še nepojasnen. Slemec trdi, da ga je N. izzival in z bičem pretepal.

Drobne vesti.

Četniške proslave v Beogradu se je udeležil tudi Pavle Radič. Radičevci postajajo torej patriotični.

Dr. Alice Masaryk, predsednica Českoslovaškega Rdečega križa pride v kratkem v Beograd, da se seznani z delovanjem naših humanitarnih društev. Predsedniku Masaryku je poročal o higienskem delu v naši državi dr. Stampar in je izrekel Masaryk naši sanitetni politiki svoje priznanje.

Grški vladi je bila s 122 proti 5 glasovi izrečena zaupnica. Opozicije ni bilo na seji. Francoski rudarji so pričeli zbirati darove za rodbine ponesrečenih rudarjev v Dortmundu. Pogreba nesrečnih žrtev se udeležijo tudi posebna deputacija francoskih rudarjev.

Nemški komunisti so priredili v Potsdamu velike demonstracije. Prišlo je do spopadov s policijo. Več rudarjev je bilo ranjenih.

Komunistične demonstracije v Pragi so se popolnoma ponesrečile, ker jih je policija zadušila v kali. 16 komunistov je bilo aretiranih.

Avtomobilska razstava v Washingtonu je bila od požara uničena. 350 avtomobilov je zgorelo. Škoda znaša okoli 2 milijona dolarjev.

Angleški rudarji groze s stavko če bi se minimalna plača v znesku 12 šilingov znižala.

Bivši avstrijski feldmaršal Konrad v. Hötzendorf je nevarno zbolel.

Bosanski radikali zahtevajo, da dobe pri rekonstrukciji vlade svojega zastopnika.

V vsej Franciji so bili silni snežni zameti. Na več krajih je bil promet ustavljen.

Avstrijski deficit je znašal lani 950 milijonov zlatih kron.

Iz Carigrada izgnani grški patriarh je izjavil, da odstopi od svojega mesta, če bi se s tem ublažil grško-turški spor.

»Peti Parisien« javlja, da je turška vlada opustila namero, da izžene vse grške škofo.

Gospodarstvo.

Izvoz zlata iz Zedinjenih držav.

Da prevelike množine zlata, katerega nam toliko primanjkuje, nakopičene v eni državi, tudi niso znak zdravega gospodarskega položaja, nam prav izrazito prikazuje situacija severoameriških združenih držav.

Kot finansje svetovne vojne in radi svojih silnih povojnih denarnih in blagovnih kreditov je postala Amerika upnik ne le evropskih držav, temveč vsega ostalega sveta. V medvojnem času se je opazovalo odtok zlata iz centralno-evropskih držav v neutralne, od koder je zlato po kratkem presledku nadaljevalo svojo pot v Ameriko.

Mednarodni trgovski promet ne priznava zakonodajnega upliva držav na njih denarne sisteme, temveč se vrši po elementarnem zakonu izmenjave: blago za blago. Pripoznavo torej za mednarodno plačilno sredstvo kot nadomestek blaga edino le zlato in to radi njegove visoke in plemenite blagovne vrednosti.

Zlasti po vojni je krila Amerika skoraj neprestano vso evropsko potrebo po blagu in se je zato uvoz zlata v Ameriko stalno večal. Tako se je zgodilo, da je prišla sredi leta 1924, ko je bila Evropa brez zlata, za Ameriko, ki je posedovala skoraj 80% vsega zlata, čisto nova naloga, katere slaba rešitev bi mogla pomeniti za vse svetovno gospodarstvo naravnost katastrofo.

To je bil problem inflacije zlata. V življenju se je ta nevarnost zlasti občutila, ko je v primeru z letom 1914 izgubilo zlato na svetovnem trgu na svoji kupni moči celih 42%. Amerika, dobro zavedajoča se silne opasnosti, ki je pretila zlatu kot merilu vsega gospodar-

stva, ni zamudila te preteče krize pravčasno ublažiti.

Najpripravnejše sredstvo za to je bil izvoz zlata. Evropske države, ki so skušale v preteklem letu dvigniti svoje valute na polno zlato vrednost, so od Amerike z lahkoto dobile zlate kredite. Ni bil to samo akt velikodušja, da so dali Amerikanci bankerotni Nemčiji potom znanega Dawesovega načrta 800 milijonov zlatih mark, temveč je to bilo le preventivno sredstvo ter regulativ za ameriški trg. Vidimo, da se v drugi polovici leta 1924 pričinja zopetni odtok zlata iz Amerike ter se periodično stopnjuje in je dosegel v preteklem tednu rekordno višino v znesku nad 50 milijonov dolarjev. Od tega zadnjega kontingenta je bilo namenjeno za Evropo samo kakih 15 milijonov dolarjev, in sicer za Nemčijo 5 milijonov, za Nizozemsko 1.5, ostalo pa je prevzela Rusija. Največji del je šel zopet v Indijo, ki jo moremo imenovati klasično deželo za porabo zlata, ker tesavirira do 90% uvoženih količin. Kakih 15 milijonov pa je bilo namenjeno Avstraliji, ki je ta kontingent prevzela samo za prehodno dobo.

Kakor kažejo poročila iz svetovnih tržišč, je s preteklim tednom izvoz zlata skoraj gotovo dosegel svojo maksimalno višino, ker je povpraševanje trenutno manje živahno in bi vsako forsiranje pomenilo padec cene zlata.

Tako se je Amerika obvarovala velike katastrofe, ki bi mogla pomeniti popolno spremembo cen na svetovnem trgu.

Toda kadar se prične ti krediti z obrestmi vred vračati, postane inflacija zlata zopet aktualna in Amerika bo pred istim problemom, kakor leta 1924.

LJUBLJANSKA BORZA

dne 18. februarja 1925.

Vrednote: Celotna tendenca mirna; 2½% drž. renta za vojno škodo den. 134; blgo. 139; 7% invest. pos. l. 1921, den. 64,5, blgo. 63; Celjska pos. den. 210, blgo. 212; Ljublj. kred. bka., den. 235, blgo. 245; Merk. bka. den. 98, blgo. 102; Prva Hrvat. šted. den. 896, blgo. 900; Slavenska banka den. 73, blgo. 75; Strojne tov. in livarne, den. 136, blgo. 146; Trbovelj. prem. drž. den. 392, blgo. 405; Združena pap. Vevče, den. 100, blgo. 116; Stavbena d. d. Ljublj. 280 den., blgo. 290; Split d. d. —

Produkti. Lesna borza: Remeljni 6/6, 7/7, 8/8 pročejeni, fko meja 650 blgo; javorjevi plohi 2 do 4 m dolž. media 27 od 20—40 cm širine franko meja blgo 1000.—; bukovi krli 25 cm premera naprej belo blago frko Ljubljana 230 do 250; kostanjev les, frko naklad. post. zaklj. 3 vag. 27 den., blgo 28; deske 40/50 m/m monte frko meja 550 do 560;

Zitni trg. Pšenica domača fko Ljublj. den. 490, bl. 490; otrobi pšen. drob., fine jute vr., b/n, fko Ljublj. bl. 240; otrobi pšenični drobni, fko vag. nakl. post., bl. 205; kuruza nova, prompt. Klenak, fko Postojna, 210; kuruza nova, februar, par. Ruma. bl. 215; kuruza nova, medio marc, fko Postojna, bl. 270; kuruza nova april, fko Post., bl. 280, kuruza nova, maj, fko Post., bl. 295; kuruza nova, deš., umetno suš., loco Ljublj., bl. 340; oves srbski, par. Ljublj., bl. 335; oves bački, rešetan, fko Ljublj., bl. 360; fižol koks l. štaj., b/n, Post. trans., bl. 510; fižol ribničan, čist., b/n, fko Post. trans., den. 340; fižol mandolon, čist., b/n, fko Post. trs., bl. 465.

BORZE.

Beograd, 17. februarja. Tendence čvrsta. Paris 322 do 323; London 293.50 do 293.60, Newyork 61.45 do 61.50; Milan 253.75 do 253.75; Berlin 14.63 do 14.66; Curih 11.83 do 11.84; Amsterdam 24.50 do 24.60; Praga 18.225 do 18.240; Dunaj 0.0865 do 0.08675; Budimpešta 0.0852 do 0.0856.

Zürich, 17. februarja. Beograd 8.50, Paris 27.13; London 24.795; Newyork 5.1950; Milan 21.375; Berlin 1.235; Bruxelles 26.825; Amsterdam 208.78; Praga 15.85, Dunaj 0.007215; Budapest 0.0072, Sofia 8.775, Ate-ne 8.40.

× Razstava mlekarških proizvodov. Ministrstvo trgovine in industrije je naznanilo Trgovski in obrtniški zbornici, da bo po poročilu našega konzulata v Milanu na letošnjem velesejmu v Milanu, ki se bo vršil od 12. do 27. aprila t. l. poseben oddelek za razstavo mlekarških proizvodov. Po poročilu konzulata so bile na lanskoletni razstavi, ki je dosegla velike uspehe, zastopane skoro vse evropske in južno-ameriške države. Naša država ni na lanski razstavi sodelovala, zato bi se je morala letos udeležiti.

× Trdke, ki izvažajo govedino in meso na Dunaj in ki bi se zanimalo za zastopstvo svoje trdke na Dunaju, naj blagovoljno naznaniti njih natančen naslov trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, najkasneje do dne 25. t. m.

× Dobave. Direkcija državnega rudnika v Ljubljani sprejema do 22. februarja t. l. ponudbe glede dobave gonilnega jermena; direkcija državnega rudnika v Brezi pa do 10. marca t. l. glede dobave lopat. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 9. marca t. l. pri direkciji pomorskega saobračaja v Splitu glede dobave zimskih plaščev. — Dne 10. marca t. l. pri intendanturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 4037 ton premoga. — Dne 12. marca t. l. pri avtokomandi II. armijske oblasti v Sarajevu glede dobave gumijev za avtomobile; pri rav. državnih železnic v Sarajevu glede dobave okroglega železa. — Dne 13. marca t. l. pri ravnateljstvu državnih železnic v Sarajevu glede dobave raznega železa. — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

× Dobave. Direkcija državnih rudnika v Brezi sprejema ponudbe do 1. marca t. l. glede dobave električnega stroja za vrtnje, 2 jermenice in 8 Clyburn-ključev. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 9. marca t. l. pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave barv in potrebščin za barvanje. — Dne 10. marca t. l. pri odelenju za mornarico v Zemunu glede dobave 4000 ton angleškega premoga; pri upravi državnih monopolov v Beogradu glede dobave specialnih nožev; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave raznega železa ter glede dobave jekla za peresa. Dne 11. marca t. l. pri direkciji državnih železnic v Ljubljani glede dobave Griffin-koles; pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave kvadratnega železa; pri odelenju za mornarico v Zemunu glede dobave 50.000 porcij mesnih konzerv (gulaš). — Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Prosveta.

Petkovi premieri svoje kmečke veseloigre »Vdova Rošlinka« bo prisostvoval avtor sam. Kdor pozna Cvetka Golarja, kdor je prečital le nekaj delcev in odlomkov iz njegovih prelepih, živo-domačih zbirk pesmi, novel in črtic, vzetih z gotovo, a vendar nežno roko iz našega, originalov tako bogatega narodnega življenja, ta se ne bo premišljal posetiti petkovo premiero v dramskem gledališču. Mariborska kritika, kjer se je vršila premiera prejšnji teden, je naravnost oduševljena nad tem izvrnim domačim delom. Pravi o njem med drugim takole: »Pesmica mladosti. — Naravna, živa zgodba, postavljena v dobre stare čase, v dobre naše kraje, globoko v vse naše, čisto v naše, kjer koreninimo na vse zadnje mi vsi, najsi še tako spakedrani od kulture in tujne, skromni in mali. — V prijetni napetosti se vzpenja veselo dejanje, boči in izteče. Ne burka, lesto resnično domače življenje se izžali pred nami.«

To in ono.

ZIDOVSKÉ ANEKDOTE.

Jeruzalemski čifut najortodoksnejše smeri in moderno opremljen arabski efendi sta stala v zadevi spornega stavbišča pred angleškim sodnikom višje instance.

Predmet je postranska stvar... Glavno je bilo, kakor se zdi, strogemu sodniku predvsem, da je obdržal čifut čepico iz črne ovčje kože na glavi.

»Odkrijte se, ako stojite pred sodiščem!« »Pobožen žid sem, in ne smem se odkriti niti pred najvišjim sodnikom.«

»Respektiram vsako versko prepričanje, toda vem, da se mnogo pobožnih židov, da celo rabinov, odkriva.«

»Tudi efendi ima svoj tarbuš na glavi, gospod sodnik, zakaj ne rečete njemu ničesar?« je odvrnil žid in pokazal na Arabca.

»Mohamedancem zapoveduje strog verski predpis, da morajo biti pokriti!« »Smejali se boste, gospod sodnik, — efendi je grško-katoliške vere.«

Arabec je manikiral med tem svoje nohte, kakor človek, ki ga stvar nič ne briga.

»Tarbuš«, je nadaljeval sodnik po kratkem odmoru, »tarbuš je smatrali v Orijentu kot narodno nošo ter se ga ne sme, če se noče grešiti proti dostojnosti, sneti z glave. Ako pa obdržite vi svojo čepico na glavi, žalite sodišče, in kaznoval vas bom.«

»Gospod sodnik, oprostite, moram iti za nekaj minut ven, vrnem se kmalu,« je dejal čifut.

Dobil je dovoljenje.

Čez nekaj minut je vstopil čifut zopet v sodno dvorano. Na njegovi glavi je paradiral

kričeče rdeč nov tarbuš, ki ga je bil kupil v sosedni trgovini. Komaj viden zmagozlasni nasmešek mu je igral okrog bradatih ust. Sodnik je obravnava preložil...

In tako je nastal v Jeruzalemu zopet nov »problem«, disputacijski predmet: Razlika med čepico iz črne ovčje kože in čepico iz rdečega blaga.

Mr. Rivlan, sicer vsega spoštovanja vreden mlad uradnik je korakal pozno v noči po zapuščenih jeruzalemskih ulicah. Pokoreč se potrebi, se je pregrešil zoper policijski predpis, ki ščiti neomadeževano čistost hišnih vogalov. Pred tem in po tem je pogledal, v svesti si svoje krivde, na vse strani, ne da bi bil uzrl kako oko postave.

Slab vzgled pokvari tudi najboljše šege. Zapazil je Rivlana eden izmed njegovih kolegov iz urada, ponočnjak kakor on, in — storil isto...

Toda imel je manj sreče kakor njegov prednik, kajti nenadoma je stopil pred njega policijski stražnik, ki je potegnil iz žepa bilježnico in svinčnik.

»Kako se piše Chawadja (gospod)?« Prav kratak odmor...

Nato pa narekuje grešnik gladko znano mu ime svojega prijatelja Rivlana.

Naslednjega dne je dobil Rivlan povabilo na policijo, kjer so ga zašili za pol funta denarne globe.

Rivlan ni črnil besedice in je plačal.

»Pa naj mi reče še kdo kaj čez našo policijo?« je vzkliknil Rivlan, ko je prišel zopet v urad, »naj bo človek še tako trdno prepričan, da je sam in ga nihče ne vidi, policija vse vidi in vse ve!«

Dva mlada »Globetrotter«-ja, Jakov Perišić in D. Stanojević sta dva komaj šestnajst let stara delomržeža. Ze od osmega leta se klatita po splitskih ulicah. Ukradeta, kar jima pride pod roke, tako da sta imela že opetovano opravka s policijo. Ker so jima postala nekako pred mesecem dni splitska tla prevročila, sta sklenila, da gresta po svetu. Posrečilo se jima je, — kako, ni znano — da sta si preskrbela potne liste za Italijo, in tako sta se pojavila nekega dne v Veroni. Klatila sta se brez dela po mestu, dokler nista izvedela nekega dne, da pride jugoslovenska kraljeva dvojica v Benetke. Sprito te novice jima je šnila dobra misel v glavo: Preskrbela sta si vozne listke ter se peljala v Benetke. Res sta prišla baš tisti dan kralj Aleksander in kraljica Marija v Benetke. Smrkavca sta šla na kolodvor počakat kraljevske dvojice. Ko je odhajala kraljevska dvojica s perona, so jo pozdravili nenadoma viharai »Živio! klici. Kralj Aleksander je bil umevno iznenaden, pogledal je mladeniča ter ju vprašal: »Odkod prihajata in kaj delata tu?« »Prišla sva iz Splita dela iskati — pa ga ne moreva najti,« sta odgovorila. »Ali imata dokumente?« je nadaljeval kralj. »Da,« je odgovoril Jakov ter potegnil iz žepa krstni list. Kralj je vzel krstni list ter ga shranil. Naslednjega dne je dal jugoslovenskemu konzulu v Benetkah nalog, da spravi fantiča, kakor želita v Split. Konzul jima je izstavil potrebne dokumente ter jima dal 400 lir podpore in ju poslal preko Trsta v Dalmacijo. V Trstu sta prekinila za par dni vožnjo ter zapravila ves denar! Nista se pomišljala dolgo, in šla sta zopet k jugoslovenskemu konzulu v Trstu, ki jima je dal takisto 400 lir podpore. Tako sta prišla po enomesečnem potovanju srečno v Split. Najzanimivejše pri celi stvari je, da je dobila splitska policija te

dni v resnici iz Beograda poročilo o srečanju kralja s fantoma v Benetkah.

Vlom, ki spominja na filmsko romantiko, se je zgodil te dni v Benešovem na Češkem. V stanovanju zdravnika dr. Stejskala se je splazil ponoči neki umrli. Predzno je hodil po vseh sobah, dasiravno je spal zdravnik s svojo ženo v stanovanju. Pobral je vse dragocene predmete, kolikor jih je mogel naložiti. V tem se je zbudila zdravnikova soproga, prižgala luč in preiskala vse sobe, le v par omar ni pogledala. Ravno v eno izmed teh omar pa se je skril vlomilec. Ko je gošpa zopet zaspala, je prilezel tat iz omar, se komodno zleknil na kanapeju ter zaspal. Okrog treh zjutraj se je prebudil, prebudila se je pa istočasno tudi zdravnikova soproga in zasačila lopova baš v trenutku, ko je segel po soprogovi listnici, ki je ležala na nočni omarici. Rezolutna dama ni izgubila prisotnosti duha. Skočila je za bežečim vlomilcem, klicala na pomoč in ga pri vratih dohitela. Zgrabila ga je za suknjo ter ga krepko držala, dasi je možakar divje otepal okrog sebe. Ker se vlomilec ni mogel iztrgati iz njene trdnega prijema, je smuknil iz suknje in jo urnih krakov odkuril, predno je prišla na pozorišče policija, ki ga še do danes zama izse.

Izdajatelj:

dr. Josip Hacin.

Glavni in odgovorni urednik:

Železnikar Aleksander.

Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

Jack London:

(15.)

Burni doživljaji.

Roman južnega morja.

Dalje nismo smele storiti ničesar, kar bi nas bilo izpostavljalo nevarnosti. In tako so nam vedno cowboyi sedli konje in jih držali na verigah, toda me smo si upale tudi same v ograjo in same smo si znale ujeti konje.

— Kako to mislite, kako ste jih lovile? je vprašal Sheldon.

— Na laso; očka in Von sta nam tupatam tudi dovolila osedlati konje in sta pozorno premotrila uspeh našega dela. Prav tako je bilo tudi z našimi puškami in revolverji. Sluge so nam jih vedno čistili in mazali z oljem. Me smo pa morale stati poleg in paziti, da so pošteno opravljali svoje delo. Spočetka sta eno ali drugo pogosto kaznovala s tem, da sta ji za ves teden odvzela puško, ker je bila na njej mala rjasta pega. Tudi smo se morale učiti podkuriti ogenj ob hudem dežju in sicer z mokrimi drvni, če smo taborili zunaj. To je bilo najtežje od vsega — razen slovnice, mislim. Od očeta in Vona smo se naučile več nego od vzgojiteljic. Očka nas je učil francoščine. Von nemščine. Obeh jezikov smo se naučile že dokaj dobro. Toda učile smo se skoro vedno v sedlu ali pa v taborišču.

V hladnih mesecih sta prihajali deklici k nam in me obiskovali na Hilo, kjer je imel očka dve hiši, eno na obrežju; ali pa smo odšle vse tri v naš dom na Puna. In ob takih prilikah smo se vozile na kanoih in čolnih, lovile ribe in plavale. Očka je bil tudi član havajskega kraljevega Jacht-kluba in nas je vodil s seboj na vožnje in tekme. Veste, oče ni mogel nikdar popolnoma opustiti morja: Ko sem imela štirinajst let, sem že popol-

noma gospodinjila očetu ter imela vso oblast nad služinčadjo; na to dobo svojega življenja sem kar ponosna. Ko sem bila stara šestnajst let, so nas vse tri poslali v Kalifornijo v seminar, kar je bilo takrat v modi; toda tam je bilo prav pusto in tesno. Kako se nam je takrat tožilo po domu! Z ostalimi tovarišicami nismo sklepale prijateljstva in zato so nas imenovale male ljudožrke. Morda so tudi zato, ker smo prišle s Sandwichskih otokov, delale hudobne opazke o naših prednikih, ki so se udeležili pojedine kapitana Cooka* — toda to ni zgodovinska resnica in razen tega naši predniki niso živeli na Havaji.

V Millsovem penzionatu sem prebila tri leta, medtem pa seveda često prihajala domov; nato sem bila dve leti v New Yorku. Takrat pa je prišel oče jaz sem izvedela o konkurzu iz časopisov in sem Poročila inženjerja niso bila točna. Nato je zgradil oče železnico, ki so jo imenovali »Lacklandovo nemarnost« — toda enkrat se bo gotovo izplačala. Takrat pa je seveda vse to pospešilo konkurz in največji udarec je bila ožina Pelaulau. Toda tudi tedaj se ne bi bilo pripetilo nič hudega, da ni nastopila ona velika denarna panika na Wall Streetu. Dragi, ubogi očka moj! Ničesar mi ni povedal, toda oče se je pojavil hlad in ustnice so ji za hip nehitela domov. Že popreje so mi bili ljudje venomer trobili v ušesa, da je zakon edina stvar, ki jo mora žena doseči v življenju, in da se mora ločiti od romantike. Toda mesto tega sem po očetovem neuspehu naravnost planila v romantiko.

— Ali je že dolgo, kar se je to zgodilo? je vprašal Sheldon.

* Slaven potovalec in raziskovalec, ki so ga l. 1779. pojedli ljudožreli.

— Lansko leto — v času panike na borzi. — Postojte, — je premišljeval Sheldon z resnim obrazom. — Šestnajst in pet in ena je skupaj dvaindvajset let. Rodili ste se leta 1887?

— Da, toda to ni uljudno od Vas.

— Zelo mi je žal — je dejal. — Toda ležalo je na dlani...

— Ali res ne znate biti prav nič uljudni? Ali ste Angleži vedno tako zopni? — V njenih sivih očeh se je pojavil hlad in ustnice so ji za hip nevarno vztrepetale. — Priporočala bi Vam, gospod Sheldon, da si prečitate knjigo Gertrude Althertonove: »Amerikanske žene in angleški sprogi«.

— Hvala, sem jo čital. Tam-le je knjiga, — pokazal je na bogato založena stojala s knjigami. — Toda bojim se, da je malce pristranska.

— Seveda, vse, kar ni angleško, je pristransko, — je odgovorila. — Angležev pravzaprav nikdar nisem imela rada. Zadnji, ki sem ga spoznala, je bil paznik. Oče ga je moral odsloviti.

— Ena lastovka ne prinese pomladi.

— Toda oni Anglež nam je prinesel mnogo neprimlik. Sedaj pa me, prosim, ne storite še bolj nespametne, kakor že sem.

— Saj se trudim.

— O, kar se tega tiče — zganila je z glavo ter odprla usta, da bi dokončala, toda premislila se je. — Naj Vam povem svojo povest do konca. Očetu ni ostalo ničesar in zato se je odločil, da se vrne na morje. Vedno ga je bil ljubil in jaz mislim, da je bil vesel, ker mu je potek dogodkov to vrnitev omogočil. Bil je zopet kakor deček. Imel je vse polno načrtov in pripravljaj se je od zore do mraka. Včasih sva posedala do polnoči in razgovarjala o njegovih namerah. To pa šele potem, ko sem mu dokzala, da sem se zatrdno odločila odpotovati z njim. (Dalje prih.)

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljnja beseda 50 para.

Samostojna

knjigovodkinja in korespondentinja, perfektna strojepiska in stenografi-nja, z večletno prakso, išče službe v Ljubljani za takoj ali pozneje. Ponudbe z navedbo plače na upravo pod »Agilnac«.

Išče se

za takoj meblovano mesečno sobo z dvema posteljama za dva solidna gospoda. Ponudbe na upravo lista pod »Sobac«.

Kontoristinja

s dveletno prakso, absolventinja II. razreda trgovaške šole, večča popolnoma vseh pisarniških del išče službo v Ljubljani za takoj ali pozneje. Gre tudi proti nizki plači. Ponudbe prosí na upravo lista pod »Marljiva in zanesljiva«.

Upokojenec

bivši skladiščnik, zmogel več jezikov in pisarniških del, išče mesta kot hišnik, skladiščnik, sluga, inkasant ali kaj sličnega. Zahtevne nizke. Ponudbe prosí na upravo lista pod »Vestenc«.

Pisanja

na stroj prevzema na dom perfekt-na strojepiska proti nizkemu honorarju. Ponudbe na upravo lista pod »Natanenac«.

Kupi se

dobro ohranjeno damsko kolo. Ponudbe z navedbo cene na upravo pod »Koloc«.

Išče se

stanovanje v Ljubljani obstoječe iz 1 sobe in kuhinje. Plača se od 800 do 400 Din mesečne najemnine. Ponudbe na upravo lista pod »Takoje«.

Inštrukcije

iz matematike in fizike daje mlad profesor. Ponudbe na upravo lista pod »Matematika«.

Znanja žele

trije solidni, osamelji mladi gospodje s tremi veselim samostojnim damami v starosti od 24 do 32 let v svrhu družabnosti. Kasnejša ženitev ni izključena. Cenj. ponudbe s sliko, ki se na zahtevo vrne, na upravo lista pod: »Prišla je pomlad, I. II., III.«

„Splošna knjižnica“

nudi sledeče najnovejše zvezke:

D. Feigel: Domače živali, humorističen spis, 72 strani, brošura	Din 10'— vez. Din 15'—
H. Murger: La Bohème roman, 402 strani,	35'— " " 42'—
A. Remec: Magda, tragedija, 85 strani,	14'— " " 20'—
Dr. F. Gössl: Misterij duše, poljudni pregled psihijatrije, 276 strani,	35'— " " 42'—
Dr. A. Gosar: Socijalna ekonomija, 300 strani	85'— " " 95'—
T. Zielinski: Antični in moderni svet, 101 strani	36'— " " 45'—

NAROČILA SPREJEMA:

ZVEZNA KNJIGARNA, Ljubljana, Marijin trg št. 8

Avtorske

pravice in patente kupuje in prodaja oziroma posreduje njih nakup in prodajo Gospodarska pisarna, družba s o. z., Ljubljana, Wolfova ulica 1./II.

Dijak-sedmošolec

išče kakoršnekoli popoldanske zaposlitve. Ponudbe na upravo lista pod »Vesten in energičen«.

Inteligenten mladenič.

bivši podnarednik-odličnjak podoficirske šole, več slovenščine, srbohrvaščine in nemščine, išče primerne službe v pisarni, skladišču ali kot paznik itd. Ponudbe sprejema oglasni zavod Kopitar, Ljubljana, Čopova ulica 21.

Industrijska, obrtniška in trgovska podjetja, ki nudijo popolno varstvo z vknjižbo in z zastavo zalog blaga, iščejo

posojila oz. družabnika ali kupca

Ponudbe sprejema in pojasniša daje

GOSPODARSKA PISARNA, družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica 1.-II.

Josip Petelinc, Ljubljana

Na veliko! (blizu Prešernovega spomenika) ob vodi Na malo!

Priporoč. potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, sedlarje, modno blago, pletenine, lepno robce, ščetke, sukanec, toaletno blago. Telefon 915